לעצטע לעקציע פון קלמן מרמר, היינט 8.30 אוונט אין פרייהייטס טעמפּל "אפּטימיזם און קאמף" באנקעט נאך דער לעקציע קומט אלע

דאס אידישע ווארט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

וועטער: אמייסטנס קלאר און מילד

זון אויפגאנג — 6.24. זון אונטערגאנג — 6.46.

די איינציקע אידישע ציטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאג

Vol. 20, No. 59. Winnipeg, Mon. March 24, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג. מאנטאג כ' אדר, תר"צ.

ערשטע זיצונג פון אגענטור קאמיסיע געעפנט אין לאנדאן

די אדמיניסטראטיווע קאמיסיע עפנט זיצונג אונטער דער פארזיצערשאפט פון פעליקס ווארבורג

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

לאנדאן, מארט 24 (איטא). — שליסנ־דיק די זיצונג פון אקציאנס קאמיטעט פרייטאג נאכמיטאג, האט לעאן מאצקין אויסגעדריקט זיין צופרידנהייט מיט די פארהאנדלונגען, וועלכע, ער איז זיכער, וועלן ברענגען פרוקטבארע רעזולטאטן.

די ערשטע זיצונג פון דער אדמיניסטרא־טיווער קאמיסיע פון דער אידישער אגענ־טור האט זיך געעפנט נעכטן אינדערפרי אונטער דער פארזיצערשאפט פון פעליקס ווארבורג. אויסער דער ציוניסטישער עק־זעקוטיווע און די אמעריקאנער און לאנדא־נער מיטגלידער פון דער קאמיסיע זיינען געווען אנוועזנד כמעט אלע ניט־ציוניסטי־שע מיטגלידער פון אייראפּע. לארד מעל־טשעט האט פארלויפן דערווארטעט, אז ער זאל זיך נאך באטייליקן אין די זיצונגען.

מר. ווארבורג האט צוערשט דערמאנט באלפורס טויט, און דערנאך האט ער גע־זאגט:

"איך פיל א באזונדער צופרידנהייט צו עפענען די זיצונג פון דער קאמיסיע אין לאנדאן, אויפ'ן באדן פון יענער גרויסער אימפּעריע, וועמעס געשיכטע איז באַ־לויכטן געווארן פון ביישפּילן פון העכסטן מוסטער פון יושר און גוטן ווילן צו אידן, סיי אין לאנדאן, און סיי אויסער אירע גרע־ניצן.

"מיר קומען זיך דא צונויף אונטער'ן שאטן פון די טראגישע פּאסירונגען, וואס זיינען אויסגעבראכן גלייך נאך דער שאפונג פון דער אויסגעברייטערטער אגענ־טור; די אידישע באפעלקערונג פון פּא־לעסטינע האט געליטן פון א ברוטאלער אטאקע, פון רויבערייען און גוואלדטאטן. אונזער טיפסטע סימפּאטיע צו די אומגליק־לאכע קרבנות און זייערע פאמיליעס, און אונזער באוואונדערונג פאר די בראווע פארטיידיקער פון זייערע היימען!

"מיר באשולדיקן ניט די גאנצע ארא־בישע באפעלקערונג פאר די ווילדע אטאַ־קעס, און מיר רעכענען אפילו ניט, אז די אנפאלער זיינען איינגאנצן פאראנטווארט־לאך פאר זייערע שוידערלאכע מעשים. זיי זיינען פארפירט געווארן, ווייל זיי ווייסן ניט, אז אונזערע ציל דארפן ניט פארשאפן קיין שום זארג די אראבער.

"מיר ווילן בויען ארץ־ישראל האנט־אין האנט מיט אלע אנדערע טיילן פון דער באפעלקערונג, פרידלאך און אויפ'ן באזיס פון גלייכהייט. עס איז דא גענוג פּלאץ אין פּאלעסטינע פאר די קינדער פון ישמעאל'ן און די קינדער פון יצחק'ן צו לעבן צוזא־מען און צו ארבעטן צוזאמען פאר דער אויפגאבע צו מאכן פּאלעסטינע פאר'ן שטאלץ פון ביידע פעלקער.

"די אגענטור וועט דערמעגלאכן צו פארגרעסערן אין פּאלעסטינע די צאל אידן באזעלט מיט הויכע אידישע אידע־אלן, וואס זאלן לעבן אין פּאלעסטינע אויף א געזונטן עקאנאמישן באזיס".

דריי הונדערט טויזנט דע־קלאסירטע קריגן רעכט

צופּרוף — ניט — ערט איך — א

אידישע דעקלאסירטע קריגן ברויט־קארטלאך און אלע רעכט. אויסער וואל־רעכט. — זייערע קינדער ווערן אויסגעגלייכט אין רעכט מיט ארבעטער קינדער.

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

מאסקווע, מארט 24 (איטא). — דריי הונדערט טויזנט רעכטלאזע אידן האבן מיט פרייד געלייענט וועגן דעם נייעם באַ־שלוס פון דער סאוועט רעגירונג, וואס דערמעגלאכט די אזוי־גערופענע "לישענ־צעס" (רעכטלאזע) צו קריגן ברויט־קארט־לאך, ניט ארויסגעוואָרפן ווערן פון די דירות, צו קריגן מעדיציניש באהאנדלונג, צו שיקן זייערע קינדער אין די שולן און בכלל צו זיין גלייכבארעכטיקטע בירגער, אויסער דעם, וואס זיי וועלן נאך אלץ ניט האבן קיין רעכט צו שטימען אין די סאַ־וועט־וואלן.

דער באשלוס איז ניט געקומען ווי אן איבערראשונג, ווייל פאר די לעצטע עט־לאכע וואכן האט מען דערווארט אין די אידישע קרייזן, אז מען זאל ארויסגעבן ברויט־קארטלאך צו די דעקלאסירטע.

דער טעקסט פונ'ם רעגירונגס באשלוס איז נאך אפילו נוט איינגאנצן קלאר: ער זאגט ניט, אויב די וואס זיינען שוין אויס־געשלאסן געווארן וועלן קאנען צוריק פאר־נעמען זייערע דירות. דאך איז עס שוין זיכער, אז יעדער "רעכטלאזער" קאן דער־לאנגען א קלאגע און פאדערן צוריק אפּי־לו זיינע וואל־רעכט. א ספּעציעלע קאמי־סיע וואס וועט באשטימט ווערן צו רעוויר־דירן דעם ליסט פון די רעכטלאזע וועט מוזן דערליידיקן אזעלכע קלאגעס אין משך פון דריי חדשים צייט.

די באאמטע, שולדיק אין אומגעזעצ־לאכער באהאנדלונג פון די רעכטלאזע, וועלן שווער באשטראפט ווערן, לויט דעם באשלוס פון דער רעגירונג.

דער באשלוס דערקלערט אויך, אז די קינדער פון די רעכטלאזע וואס האבן דער־גרייכט דעם שטימ־עלטער זינט 1925, אבער זיי האבן ניט געקאנט שטימען ווייל זייערע עלטערן זיינען געווען רעכטלאזע, קריגן איצט פולע שטים־רעכט, אויב נאר זיי זיינען אין זייערע באשעפטיקונגען אומאפּהענגיק פון זייערע עלטערן. דאס מיינט, אז זיי וועלן איצט קאנען פאר־רעגיסטרירן זיך אויף די ארבעטער ביר־זשעס און קריגן ארבעט.

ניט ווייניקער ווי דריי הונדערט טויזנט אידן וועלן באווירקט ווערן פון דעם נייעם באשלוס, לויט אן אפּשאצונג. דאס עפנט א נייעם האריזאנט באזונדערס פאר די אומגליקלאכע אידן פונ'ם שטעטל, וועלכע האבן פּאקטיש ניט געקאנט קריגן קיין ברויט פאר קיין געלט, ניט האבנדיק קיין ברויט־קארטלאך.

גרויסער עולם ערט אנדיינק פון פארשטארבענעם לארד באלפור

ארום פינף הונדערט מענשן האבן זיך נעכטן נאכמיטאג פארזאמלט אין ציון זאל צו דער הזכרה נאך לארד ארטור דזשיימס באלפור, דער פאטער פון דער באלפור דעקלאראציע, וועלכער איז געשטארבן לעצטן מיטוואך.

ס. אסטראוו האט צוזאמען מיט דעם בית יתומים כאר געמאכט אן אל מלא נאך דעם פארשטארבענעם.

מר. מעקס העפּנער, פארזיצער פון דער פארזאמלונג האט געזאגט: "מיר זיינען געקומען אהער ערן דעם אנדיינק פון דעם גרעסטן שטאטסמאן פון היינטיקן יארהונ־דערט, א מענש וועלכער האט זיך גע־מאכט אומשטערבלאך דורך אן אומ־שטערבלאכן פּאלק".

רבי י. י. כהנאוויטש האט פארגליכן דעם פארשטארבענעם שטאטסמאן מיט כרש, וועלכער האט פּאראייביקט זיין נא־מען דורך דער דעקלאראציע.

פּראפעסאר ע. ג. פּערי האט געזאגט: "ניט בלויז דאס אידישע פאלק האט גע־האט א גרויסן פארלוסט דורך דעם טויט פון לארד באלפור, נאר אויך דאס ענגלי־שע פאלק האט געליטן א גרויסן פאר־לוסט".

מר. ה. י. ווילדער, פּרעזידענט פון "דאס אידישע ווארט" האט געזאגט טייל־ווייז: "ווי א לייכטנדער שטערן איז גע־קומען די באלפור דעקלאראציע צום אי־דישן פאלק". פאר צוויי טויזנט יאר האבן די אידן געקעמפט פאר זייער נאציאנא־לער היים, אבער דער פאקטישער פונדא־מענט פאר דעם איז געלייגט געווארן נאך דער בארימטער באלפור דעקלאראציע.

רבי זילבערשטיין האט געזאגט, אז ער ווייסט ניט פון קיין אנדער מאן וועלכער איז געווען אזוי נאענט פארבונדן מיט דער אידישער געשיכטע, ווי לארד באלפור איז, און אז זיין נאמען וועט געערט ווערן אזוי לאנג ווי דאס איד. פאלק וועט לעבן.

"אן אייביקער מאנומענט פאר לארד באלפור וועט זיין א צווייפאכע אנשטריינ־גונג פאר דעם ווידער־אויפבוי פון ארץ־ישראל", האט געזאגט מרס. מ. ה. האל־פּערין, פארטרעטערין פון הדסה.

מר. ד. קאליף האט גערעדט אין נאמען פון דער י. מ. ה. א., און מאהאני, פאר דער יאנג דזשודעא.

——(:.:)——

"הבימה" קריגט ניט ווארשעווער אפּערא הויז

ווארשע, מארט 24 (איטא). — די פאר־וואלטונג פון דעם היגן פּוילישן אפּערא הויז האט אפּגעזאגט די בקשה פון "הבי־מה" טרופּע צו געבן איר דעם טעאטער אויף איין אוונט. אלע ניט־אידישע גאסט־ראלירנדיקע טרופּעס קריגן יא דעם טעא־טער ווען זיי קומען קיין ווארשע.

——(:.:)——

בריטישע רעגירונג האט אויסגעגעבן איבער האלבן מיליאן דאלאר אויף איינשטעלן ארדע־נונג אין ארץ־ישראל

לאנדאן, מארט 24 (איטא). — לויט אן אפיציעלן באריכט, האט די רעגירונג אויס־געגעבן אין פארבינדונג מיט די אויגוסט פּאסירונגען 122,500 פונט. דערפון האט 80 טויזנט פונט אויסגעגעבן דאס קריגס מיניסטעריום, און 42,500 פונט — דאס לופט מיניסטעריום.

טרויעריקער גרוס פון פּוילן אפּגעגעבן פון שליח פון ציש"א שולן, נתן בוקסבוים

עלנט, נויט, הונגער, יסורים, פּיין, פאר־צווייפלונג, יאוש, עקאנאמישער־חורבן און אונטערגאנג, דאס איז די טרויעריקע לאגע פון די דריי מיליאן אידן אין פּוילן. דעם דאזיקן גרוס האט נתן בוקסבוים, דעלע־גאט פון ציש"א (צענטראלע אידישע שול ארגאניזאציע אין פּוילן), אפּגעגעבן נעכטן נאכמיטאג פאר א היבשן עולם אין גרויסן זאל פון פּרץ שול.

"די פּוילישע רעגירונג," האט ער געזאגט, "האט איצט אויפגעגעבן איר פּאגראם פּאַ־ליטיק. זי באמיט זיך צו שפּילן פאר דער וועלט די ראל פון א ליבעראלער רעגירונג. מען ווארפט שוין איצט ניט קיין אידן פון די באנען; מען פּליקט ניט קיין אידישע בערד. די פּוילישע רעגירונג האט געפונען א נייעם 'אנטשטענדיקן' מיטל צו אויס־ראטן די אידן פון פּוילן, און דאס איז — צו שאפן אן עקאנאמישן באיקאט.

"די פּוילישע רעגירונג, אין וועמענס הענט עס ליגט דער גאנצער קאנטראל אי־בער דער אינדוסטריע פון לאנד, האט דורך אן עפנטלאכן באיקאט צוגענומען פון די אידן יעדע מעגלאכקייט צו לעבן.

"די אידישע ארבעטער אין פּוילן ווערן ניט צוגעלאזט צו קיין שום אינדוסטריע אין לאנד," האט ער געזאגט. "און די אומגעהויער גרויסע שטייערן וואס די רע־גירונג לייגט ארויף אויף די קליינע אידי־שע סוחרים און ארימע קליינהענדלער, האט נאך שטארקער פארשארפט דעם עקאנאמישן חורבן אין אידישן לעבן אין פּוילן.

פּוילן פארפלייצט מיט אידישע בעטלער

"די נויט וואס שרייט ארויס פון יעדן ווינקעלע פון דעם אידישן לעבן אין פּוילן," — האט ער געזאגט, "האט געשאפן פיל אידישע בעטלער, וועלכע גייען פּשוט אי־בער די גאסן און בעטלען ברויט.

"דאס זיינען ארימע מענשן, וועלכע וואלטן געקאנט מיט עטלאכע זלאטעס פארדינען די טעגלאכע חיונה פאר זיך און פאר זייער קינדער, איז אבער וואס פאר א "געשעפט" זיי זאלן ניט עפענען, לייגט ארויף אויף זיי די רעגירונג אזעלכע שטיי־ערן, אז זיי זיינען געצוואונגען איבערלאזן זייערע 'געשעפטן' און גיין אין גאס צו בעטלען ברויט.

אידישע קינדער ווערן גנבים

ניט האבנדיק קיין ברויט ביי זייערע עלטערן אין הויז, ניט הערנדיק קיין גוט ווארט פון זייערע פארצווייפלטע על־טערן, ציען זיך איבער די גאסן פון די פּוי־לישע שטעט טויזנטער הונגעריקע, נאקע־טע, פארצווייפלטע קינדער און זיי זוכן צו גנב'ענען פון די קעשענעס פון די פארביי־

(שלוס אויף לעצטער זייט)

גרויסע זינגערן נעמט ניט אויס אין אייראפּע

נעלי קורטשי

די בארימטע זינגערן פון מעטראפּאַ־ליטען אפּערא הויז, פון ניו־יארק, וועל־כע איז ארויסגעפארן דעם ווינטער אויף א טור קיין אייראפּע, האט אויפגעגעבן דעם טור אינמיטן און קערט זיך אום קיין ניו־יארק, צוליב דעם שלעכטן קבלת־פנים וואס זי האט דארטן געקרא־גען. אירע צרות האבן זיך אנגעפאנגען אין בודאפּעסט, וואו זי איז אפשר צום ערשטן מאל אין איר לעבן אויסגעפייפט געווארן. קיין פּאריז האט זי שוין ניט געוואלט פארן. זי זאגט, אז זי איז א קרבן פון א פארשווערונג פון דער איי־ראפּייאישער פּרעסע.

אגב האט נאלי קורטשי לעצטנס דער־קלערט, אז זי איז געווארן א קענגערן פון גראנד אפּערא, וואס איז, אין איר מיינונג, אלט־מאדיש און נאריש. עס זעט אויס, ווי זי וואלט האבן שוין אירם אפּגעזונגען . . .

——(:.:)——

היינט לעצטע לעקציע פון ק. מרמר

"אפּטימיזם און קאמף" — דאס איז די טעמע פון דער לעקציע וואס ק. מרמר וועט האלטן היינט, 8.30 אוונט אין פריי־הייט־טעמפּל. דאס איז זיין לעצטע לעק־ציע אויף זיין איצטיקן באזוך אין וויניפּעג גלייכצייטיק איז צוגעגרייט געווארן א באנקעט לכבוד דעם גאסט נאך דער לעק־ציע.

——(:.:)——

אידישע קאלא שטעלט פאדערונגען צו נייעם פּרעמיער

ווארשע, מארט 24 (איטא). — דער סענאט פּרעזידענט שימאנסקי, וועלכער איז באפולמעכטיקט געווארן פונ'ם פּרעזי־דענט צו פארמירן א נייע רעגירונג, האט געהאט א קאנפערענץ מיט די פארשטייער פון דער אידישער קאלא, סענאטאר קער־נער און דעפּוטאט דאווידסאן. די לעצטע האבן דערקלערט, אז די באציאונג פון די אידישע דעפּוטאטן צו דער נייער רעגירונג הייגנען אפּ אן דעם, אויב זי וועט דערפילן די אידישע פאדערונגען. די דאזיקע פּא־דערונגען, ווערט פארשטאנען, באציען זיך אויף די עקאנאמישע פּראבלעמען פון פּוי־לישן אידנטום.

שימאנסקי פארהאנדלט נאך מיט די פירער פון פארשיידענע פּארלאמענטארי־שע גרופּעס.

——(:.:)——

אראבער שטערן ווידער די אידן ביים כותל מערבי

ירושלים, מארט 24 (איטא). — די אראבער האבן דעם שבת ווידער געשטערט די מתפּללים ביים כותל־מערבי דורך ניי־איינגעפירטע מוזיקאלע צערעמאניעס, וואס רופן זיך "זיכאר". פראנצויזיש אי־דישע טוריסטן וואס זיינען געווען ביים כותל־מערבי האבן זיך אויפגערעגט און האבן אויפגעפאדערט די פּאליציי זי זאל זיך אריינמישן. די פּאליציי האט אבער ניט געוואלט אריינמישן זיך, דערקלערנ־דיק, אז זי האט ניט קיין אינסטרוקציעס.

אידישע שול אווטאנאמיע אין מאנטרעאל נאענט

לויט פארגעשלאגענעם רעגירונגס ביל וועלן אידן קאנען האבן זייער איינגענעם שול סיסטעם, ווי די קאטאליקן און די פּראַ־טעסטאנטן.

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

מאנטרעאל, מארט 24 (איטא). — די מאנטרעאלער אידן פּאלגן נאך מיט דעם גרעסטן אינטערעס דעם רעגירונגס ביל אין דער פּראווינציעלער לעגיסלאטור וועגן שאפן אין מאנטרעאל א אידישן "שול פּאַ־נעל" און געבן די אידן פון שטאט פולע אווטאנאמיע בנוגע דער דערציאונג פון זיי־ערע קינדער.

דער אידישער "פּאנעל" וועט, לויטן ביל, זיין ענלאך צום פּראטעסטאנטישן אדער קאטוילישן, מיט'ן אויסנאם, וואס די אידן וועלן ניט האבן קיין פארטרעטערשאפט אנ'ם פּראווינציעלן ראט פון פאלקס־ביל־דונג.

דער אידישער "פּאנעל" וועט האבן דאס רעכט צו מאנען שטייערן פון אידן, צו בוי־ען נייע שולן אדער איבערצונעמען פּראַ־טעסטאנטישע שולן און די אידישע קוואר־טאלן. ער וועט אויך האבן די יוריסדיקציע איבער דעם קורס פון אינסטרוקציעס אין זיינע שולן, דעם אויסוואל פון טעקסט־בי־כער, דער אנשטעלונג פון לערער און א. וו.

די איינציקע זאך אין דעם ביל פאר וואס די אידן האבן מורא, איז דאס וואס לויט'ן ביל ווערט באשטימט א אידישע קאמיסיע צו האבן צו טאן מיט דעם שול ענין, און, אויב די אסימילאטארן זאלן באהערשן די קאמיסיע, קאנען זיי ווידער אנהויבן דינגען זיך מיט די פּראטעסטאנטן, און דערנאך ווייטער שיקן די אידישע קינדער אין די פּראטעסטאנטישע שולן, באצאלנדיק פאר זייער אויפהאלט פון די אידישע שטייערן.

דאך גלויבט מען, אז די גרינדונג פון סעפּאראטע אידישע שולן איז אומפארמייד־לאך, פריער אדער שפּעטער.

פיר נפשות געפונען טויט, פארגיפ־טעט פון גאז, אין א הויז אין קאלגארי, אלבערטא

קאלגארי, אלטא., מארט 24. — נפשות זיינען געפונען געווארן טויט פון גאז־טשאד אין דעם הויז אין 2508 צוויי־טע סטריט וועסט, און מען גלויבט אז זיי זיינען געלעגן דארטן טויט פון לעצטן דינסטאג אן.

פּירלי מעקני, 22 יאר אלט, מיט איר 2 יאריקן קינד, ריטשארד.

סטיל איז געלעגן אויף זיין בעט, און מרס. מעקני מיט איר קינד אויפ'ן דיל פון דעם זעלבן צימער. מרס. קאקס איז געווען טויט אין אן אנדער שלאף־צימער.

די טירן און די פענסטער פון הויז זיי־נען געווען פארמאכט, אויסער דער הינ־טער־טיר, וועלכע איז ניט געווען פאר־שלאסן. דער אויוון און א "ווארימער" אין צימער האבן געברענט מיט פולן פייער, און די קוימענס זיינען געווען פארמאכט. דאס הויז איז געווען פול מיט טשאד. די פּאליציי מאכט אן אונטערזוכונג.

די טראגעדיע איז אנטדעקט געווארן נאכדעם ווי סעסיל פּאל סטיל, 33 יאר, אן אנגעשטעלטער ביי די מום מאונטען אוילס, לימיטעד, איז עטלאכע טעג ניט געקומען צו דער ארבעט. די באאמטע פון דער קאמפּאני האבן טעלעפאנירט צו אים, אבער זיי האבן ניט געקראגן קיין ענטפער. צום סוף זיינען זיי אוועק צו אים אין הויז, און דארט האבן זיי געפונען אים, צוויי פרויען און א קינד טויט פון גאז.

די אנדערע טויטע זיינען געווען מרס. ליליען קאקס, 27 יאר אלט, און מרס. מאַ־

——(:.:)——

היינט באנקעט לכבוד ציש"א דעלעגאט

היינט באנקעט לכבוד דעם דעלעגאט פון די ציש"א שולן אין פּוילן, נתן בוקס־בוים, ווערט דורכגעפירט היינט 8.30 אוו. ביי מרס. העסטרין, 316 אבערדין עווע. אלע פריינט פון די שולן זיינען איינגע־לאדן. דער באנקעט וועט זיך אנהויבן אין צייט.

מיטוואך, 8.30 אוונט, וועט נתן בוקס־בוים האלטן א לעקציע אין פּרידזאל אויף דער טעמע "15 יאר לעגענדע פון אידי־שער קולטור ארבעט אין פּוילן".

——(:.:)——

טאפטס ירושה ווערט 475 טוי־זענט דאלאר

וואשינגטאן, מארט 23. — די ירושה פון עקס־פּרעזידענט טאפט איז ווערט 475 טויזנט דאלאר, לויט א באריכט צום ירושה געריכט.

קראנץ אויף באלפורס קבר פון אגענטור

לאנדאן, מארט 24 (איטא). — "צום אנדיינק פון דעם גרעסטן פריינט פון אי־דישן פאלק", — האט זיך געלייענט דער אויפשריפט אויפ'ן קראנץ פון דער אידי־שער אגענטור ביים ארון פון לארד באל־פור, צוגעשיקט צו זיין לויה אין וויטינג־היים.

דער אויפשריפט אויפ'ן קראנץ פון דער ענגלישער ציוניסטישער פעדעראציע האט זיך געלייענט: "מיט דאנקבארקייט צום אנדיינק פונ'ם גרויסן פארטיידיקער פון ישראל'ס באפרייאונג".

דר. ווייצמאן און פעליקס ווארבורג האבן פארטראטן די אגענטור אויף באל־פורס הזכרה אין וועסטמינסטער עבי נעכטן.

אידישע אימיגראנטן מיידלאך דרינ־גענד געבעטן צו מעלדן זיך

פאר די לעצטע יארן זיינען א צאל אידישע מיידלאך אריינגעקומען קיין קאַ־נאדע, מיט דער הילף פון אימיגראנטן הילף פאראיין, אין דער קאטעגאריע פון הויז־ארבעטערנס ("דינסטן", ווי מען פלעגט עס רופן אין דער אלטער היים). אזוי ווי מען האט טענות צו דער דאזי־קער קאטעגאריע אידישע אימיגראנט־קעס, אז זיי קומען אויף פאלשע פּרעטענזיעס, און א סך פון זיי גייען ארבע־טען אין די שעפּער, מיט וואס זיי זאלן, היינט עס, פארערגערן דא די ארבעטס לאגע, מוז דער אימיגראנטן־הילף פאר־איין האבן א ליסט פון אזעלכע אידישע אימיגראנטקעס, וואס האבן ניט געארבעט אין קיין שעפּער.

דאס איז אבסאלוט נויטיק פאר דעם פאראיין, ווייל אנדערש קאן זייער שווער לוידן די ווייטערדיקע אידישע אימיגרא־ציע אין לאנד.

דער אימיגראנטן הילף־פאראיין בעט דערפאר דרינגענד אלע אידישע אימי־גראנטקעס פאר די לעצטע יארן וואס זיינען געקומען אונטער דער דאזיקער קאטעגאריע און וואס האבן געארבעט אין הייזער, זיינען געווען ביי זייערע קרובים (ניט ארבעטנדיק אין שעפּער) אדער וואס האבן דא חתונה געהאט (וואס איז אויך צופרידנשטעלנד פאר'ן אימיגראציע דעפּ.), — צו מעלדן זיך גלייך צום סעַ־קרעטאר פון אים. הילף פאראיין, מ. א. גרעי, 676 מיין סטריט.

נאטירלאך גאראנטירט זיי דער פאר־איין, אז דאס קאן זיי אין קיין שום אופן ניט שאדן, — גיכער וועט עס זיין נוצ־לאך פאר זיי אליין, און זיי וועלן טאן א גוטע זאך פאר דער אידישער אימי־גראציע.

וואס עס קאן פארלויפן

א שפּיצל פון א שווינדלער

די שווינדלער האבן זייערע שפּיצלאך, מיט וועלכע זיי כאפּן זייערע "העכט". אזוי ווי ניו־יארקער "העכט" זיינען גע־ווייינלאך זייער גליטשיק, האבן דערפאר ניו־יארקער שווינדלער באזונדערס שאר־פע און שטענדיק נייע שפּיצלאך צו כאפּן זיי.

לואיס מורהעד, 56 יאר אלט, איז אן אלטער "מעסענדזשער" (משולח) פון וואל סטריט, וואו ער פלעגט אריבערטראגן געלט און ווערט־פּאפּירן, ווען אזעלכע פלעגן דארפן אריבערגעשיקט ווערן פון איין אפיס אינ'ם צווייטן.

ער האט שוין דורכגעגעסן זיינע ציין אין דער מלאכה, און אזא חברה־מאן איז א הארטער ביסן פאר שווינדלער וואס דרייען זיך שטענדיק אום און זוכן רויב אויף וואל סטריט.

אנומלט קומט מורהעד צו צום אפיס פון בענדזשעמין בלאק, מיט א פּאק ווערט פּאפּירן פון דער פּ. ב. קיטש קאמפּאני. ביים אריינגאנג צום אפיס באגעגנט אים א פארהאוועטער מאן, אין אפיס קליידער, און פרעגט ביי אים:

"זייט איר עס דער 'מעסענדזשער' פון קיטשעס? יא? איך ווארט דאך דא אויף אייך אזוי לאנג. גיט אהער גיכער די פּאַ־פּירן".

מורהעד האט אים איבערגעגעבן דעם פּאקעט. אין א האלבער שעה ארום איז געווארן א טרעוואגע: בלאקס אפיס האט ניט געקראגן די פּאפּירן, וועלכע מען האט זיי איבערגעשיקט.

דער שווינדלער איז דערווייל שפּורלאז פארשוואונדן געווארן.

* * *

אן אמאזאנקע

עס איז ניט קיין גרויסע גבורה פאר א פרוי צו־באהערשן איר אייגענעם מאן, — אבער אז א פרוי נעמט אריין אין האנט זעקס פרעמדע מענער, און דער־צו נאך געפערלאכע פארברעכער, איז עס שוין א שטיקל גבורה, וועלכע ס'איז כדאי צו פארצייכענען.

אין סקוירי קרייז געפענגעניש, אין טעקסאס, האבן זעקס געפנגענע אנומלט באשלאסן צו מאכן א ויברח. דריי פון זיי האבן געכאפּט דעם שעריף, געבונדן אים און פארשטאפּט אים דעם מויל, בעת די אנדערע דריי האבן זיך א לאז געטאן צום טיר צו געווינען זייער פרייהייט.

זיי האבן אבער ארויסגעלאזן פון חשבון דעם שעריפ'ס פלונית'טע. פלוצלונג האבן זיי דערזעען זי פאר זיך מיט א רעוואל־ווער אין האנט, אנגעשטעלט גלייך אויף זיי.

מיט א פעסטער שטימע האט זי זיי מו־דיע געווען, אז זי מיינט "געשעפט", און אז דער וואס וועט זיך א ריר טאן, זאל פריער אפּזאגן וידוי.

אין עטלאכע מינוטן ארום זיינען די זעקס ארעסטאנטן געזעסן זיכער אין זיי־ערע פארריגלטע צעלן. דאן האט די שעריי־פיכע אפּגעבונדן און באפרייט איר שעריף, וועלכער איז געלעגן ווי א קלאץ בעת זיין פלונית'טע האט זיך גע'עסק'ט מיט די ארעסטאנטן.

* * *

צרות פון אן ערות

אז דער געריכט פארלאנגט פון אימעצן ער זאל עדות זאגן, קאן מען קיין דבר־אחר ניט זיין, — אז ניט קאן פּאסירן, אז מען זאל פון עדות־שטול אריבערגע־זעצט ווערן אויף דער אנקלאגע באנק, וואס איז נאך ערגער ווי אן עדות־שטול..

אין מאנטרעאל קומט איצט פאר א פּראצעס איבער דער ירושה פון דעם פאר־שטארבענעם אידישן מולטי־מיליאנער סער מארטימער דייווים. זיין פראנצויזי־שע אלמנה פארלאנגט, אז דער געריכט זאל צוריקציען די אפּיטראפּסות איבער דער ירושה, וואס איז איבערגעגעבן גע־ווארן צו לארד שאנסעי און א. מ. ריפּער.

מר. ריפּער איז געווען איינער פון די עדות ביים געריכט פארהער, און עלף טעג נאכאנאנד האט ער זיך געמאטערט אויפ'ן עדות־שטול.

עס רעדט זיך אבער בלויז עדות־שטול. אין דער אמת'ן האט ער, ווי אן עדות, די גאנצע עלף טעג געדארפט שטיין אויף די פיס, בעת די געלערנטע אדוואקאטן פון ביידע צדדים האבן אים געמאטערט מיט זייערע פראגעס.

צום סוף האט ער ניט אויסגעהאלטן. דאס געריכט אליין האט דערזעען, אז ער גייט נעבאך אויס ווי א ליכט, און האט זיך מרחם געווען אויף אים, און לעצטן דאנערשטאג איז ער באפרייט געווארן פון עדות זאגן, איידער זיין פארהער האט זיך נאך פארענדיקט.

* * *

א מענשלאכער זייגער

ב. דזשעני, פון לאנדאן, ענגלאנד, איז א זייגער־מאכער. שוין 32 יאר אז ער עוסק'ט זיך מיט זייגערס, און זיין חוש פאר צייט האט זיך אזוי אנטוויקלט, אז ער אליין קאן שוין איינגאנצן זיין אן א זייגער.

צו יעדער צייט, ווען איר טוט א כאפּ דעם מר. דזשעני, — איר קאנט אים אפי־לו אויפוועקן אינמיטן נאכט, — און טוט אים א פרעג וויפל ס'איז דער זייגער, וועט ער עס אייך גלייך זאגן. און ער מאכט קיינמאל קיין טעות ניט צן דער מי־נוט. דער גרעסטער טעות וואס ער האט געמאכט, איז געווען אויף דריי־פערטל מינוט.

* * *

אין פארט־קרעדיט, אנט., האט א ריכ־טער די טעג אפּגעפּסק'נט, אז א דאקטאר איז ניט מחויב צו גיין צו א פּאציענט ווען מען רופט אים.

דער ריכטער האט באפרייט א לאקאלן דאקטאר וואס האט זיך אפּגעזאגט פון צו גיין באזוכן א פּאציענט, וועלכער איז דערנאך געשטארבן.